

Transparentnost Srbija
Transparency Serbia

Transparentnost Srbija

pregled aktivnosti za period
19. - 25. avgust 2017. godine

Bilten broj 34/2017

Sadržaj:

Aktivnosti	2
Pod lupom.....	3
Hitnost koja traje devet godina.....	3
Glavni zadaci pred Odborom Agencije.....	4
Ministarski obilasci i stručni nadzor	4
Pitanja bez odgovora	5
Antikorupcijsko savetovalište ALAC.....	8
Nepostupanje inspekcije.....	8
Odobrenje za dostavljanje informacija	8
Mediji	9
Tužilaštvo mora da dostavi informacije o postupku protiv Siniše Malog	9

Aktivnosti

Radimo na aktuelnim projektima. To su, pored ostalih, "Javne nabavke pod lupom" u kome pratimo konkretne slučajeve javnih nabavki i postupanje institucija, "Antikorupcijske reforme i njihovi efekti", u kome pratimo ostvarivanje preporuka za borbu protiv korupcije u okviru Poglavlja 23 evropskih integracija i projekat posvećen planovima integriteta u kome pokušavamo da utvrdimo da li su u planovima prepoznati rizici koji su se u pojedinim organima ostvarili i pretvorili u slučajeve korupcije, te kako su ti konkretni slučajevi uticali na formulisanje novih preventivnih mera.

Naše Antikorupcijsko savetovalište (ALAC) je tokom prošle nedelje primilo 10 telefonskih poziva na besplatni broj 0800 081 081, a još sedam slučajeva otvorili smo na osnovu informacija dobijenih na mejlove ts@transparentnost.org.rs i savetovaliste@transparentnost.org.rs, poštom, kroz poruke na našoj FB stranici ili na osnovu informacija pronađenih na internetu i u pres klipingu.

Na Fejsbuk stranici TS u protekloj nedelji objavili smo šest komentara u vezi sa antikorupcijskim temama, linkova i vesti. Na sajt smo postavili pet tekstova i niz dokumenata, među kojima su i spisak od 161 dokumenta u vezi sa Javno-privatnim partnerstvom grada Beograda za pružanje usluga tretmana i odlaganja komunalnog otpada i svi dokumenti koje smo dobili od Gradske uprave u vezi sa ovim postupkom.

U medijima je u protekloj nedelji objavljena 21 vest ili prilog o aktivnostima naše organizacije ili vesti u kojima su citirani stavovi predstavnika TS.

Prenosimo izbor tekstova koje smo objavili u prethodnoj sedmici:

Pod lupom

Hitnost koja traje devet godina

24. avgust 2017.

Narodna skupština nastavlja svoj rad posle letnje pauze raspravom po hitnom postupku o Predlogu zakona o izmeni i dopunama Zakona o poljoprivrednom zemljištu. Kako obrazlaže Vlada, usvajanje po hitnom postupku je neophodno zato što 1. septembra 2017. stupa na snagu odredba sporazuma između Srbije i EU, prema kojoj Srbija treba da dopusti državljanima država članica EU da stiču svojinu nad nepokretnostima u Srbiji. Na prvi pogled, zaista se čini da je stvar hitna, jer je prvi septembar za nedelju dana. Neće biti vremena ni da se sačeka uobičajenih osam dana za stupanje zakona na snagu. Međutim, ova "hitna" obaveza je stara devet godina!

U obrazloženju predloga zakona o tome nema reči. Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju je usvojen u Narodnoj skupštini 9. septembra 2008, objavljen u „Službenom glasniku RS”, br. 83/08 i izmenjen nakon prijema Hrvatske u EU 12/14. Sporazum je stupio na snagu nakon što su ga sve članice EU potvrdile, 1. septembra 2013.

O ovim izmenama, za koje postoji veliko interesovanje javnosti (što je jedan od zakonskih osnova da rasprava bude obavezna), nije vođena javna rasprava na način predviđen Zakonom o državnoj upravi i Poslovnikom Vlade. Poslednja javna rasprava o izmenama Zakona o poljoprivrednom zemljištu je naime vođena 2015, ali tada nisu bile obuhvaćene ove izmene.

Kad je pak reč o samim izmenama zakona, one očigledno imaju za cilj da, kad već postoji obaveza da se omogući državljanima EU da kupe zemljište u Srbiji, to bude otežano (u obrazloženju se ne koristi taj izraz, već se govori o tome da zakon "omogućava kupovinu"). Takve mere nisu neuobičajene, i mnoge nove članice EU su ih primenjivale. Međutim, te mere nisu logične niti dosledne sa drugim propisima.

Naime, u situaciji kada zemljište mogu da dugoročno zakupe ili kupe pravna lica, a vlasnici tih pravnih lica mogu biti strani državljani, očigledno je da stranac koji želi da dođe do zemljišta u Srbiji to ipak može da učini na zaobilazan način. Otuda se može postaviti pitanje da li uslovi koje postavlja predloženi zakon (dužina boravka u Srbiji, posedovanje poljoprivrednih mašina i slično) imaju ikakvog efekta, ili treba da posluže vlastima u promotivne svrhe, jer se nemali broj građana protivi prodaji poljoprivrednog zemljišta.

Sa ekonomske strane, mere ograničavanja prodaje (bilo čega) strancima pogoduju domaćim kupcima a štete domaćim prodavcima.

Kada bi zabrane bile efikasne onda bi vlasnici njiva i livada imali manje potencijalnih kupaca i mogli bi da dobiju manju cenu. I obrnuto, domaći kupci (često nazivani "tajkuni"), koji žele da otkupe njive i livade najviše bi profitirali od takve mere, jer bi im ograničenje konkurencije omogućilo da ih kupe po manjim cenama..

Glavni zadaci pred Odborom Agencije

23. avgust 2017.

[Najavljena](#) je sednica Odbora Agencije za borbu protiv korupcije u novom sastavu. Kako se kaže u saopštenju „to će biti konstitutivna sednica, na kojoj će biti formirana komisija zadužena za nastavak procedure izbora direktora Agencije, koji bi trebao da bude izabran u septembru, a Odbor će odmah početi i sa odlučivanjem u drugostepenom postupku po žalbama na rešenja prvostepenog organa Agencije, koje su stizale u periodu kada Odbor Agencije nije mogao da odlučuje.“

Treba istaći da Odbor nastavlja da radi posle gotovo pola godine, i da je to krivica Narodne skupštine. Zbog nepotrebne autosuspenzije parlamenta tokom predsedničkih izbora, članovi Odbora nisu izabrani ranije. Zbog odsustva „političke volje“, u Odbor nisu izabrani kandidati koje su predložile nezavisne institucije (Poverenik/Ombudsman), odnosno novinarska udruženja. Predlog dva nezavisna organa nije ni iznet na glasanje, a predlog novinarskih udruženja je odbijen. Nije poznato da je advokatska komora predložila kandidata. Usled toga, ravnoteža koja bi prema slovu Zakona trebalo da postoji u Odboru između kandidata koje su predložile političke i nepolitičke institucije je ozbiljno narušena.

Koliko je ta ravnoteža bitna, pokazuju i [informacije](#) koje su došle do javnosti o toku prvog konkursa za izbor novog direktora Agencije, početkom ove godine.

Naime, prema izjavama jednog od tadašnjih članova, četiri člana Odbora bilo je spremno da podrži kandidata ili kandidatkinju za koga/koju nisu postojali pokazatelji da je najbolji/a po stručnosti, a jesu o

političkoj povezanosti sa vladajućom strankom. Dvojica članova nisu htela da glasaju na taj način, pa direktor nije bio izabran (potrebno je da za odluku glasa pet članova Odbora. Zbog svega toga, novi saziv Odbora će biti pod pojačanom lupom javnosti, te bi i sam trebalo da obezbedi veću javnost tog procesa, da izađe u javnost sa informacijama o razlozima za svoju odluku o izboru direktoru, koja bi uključivala poređenja kandidata po njihovim kvalifikacijama i mere koje su preduzete da ne bude izabran kandidat koji bi bio povezan sa onima koji su predmet njegove/njene kontrole

Ministarski obilasci i stručni nadzor

20. avgust 2017.

Vanredne ministarske posete gradilištima i stavljanje do znanja da su kažnjenja u radovima nedopustiva, mogu da budu od koristi kao pritisak da se posao obavi na vreme, ali ne predstavljaju sistemsku meru. Redovno objavljivanje izveštaja o stručnom nadzoru na državnim gradilištima bi pomoglo da se javnost u većoj meri uključi u praćenje poštovanja

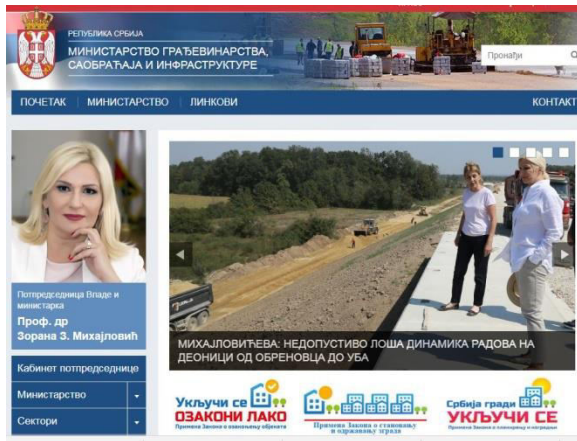

РЕПУБЛИКА
СРБИЈА
АГЕНЦИЈА
ЗА БОРБУ
ПРОТИВ
КОРУПЦИЈЕ

obaveza. Time bi se smanjio prostor za spekulacije da se nekom izvođaču radova „gleda kroz prste“.

Poslednji takav slučaj je poseta ministarke građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture gradilištu autoputa Obrenovac – Ub (<https://goo.gl/XGYNbX>) i njeno javno iskazano nezadovoljstvo povodom dinamike izvođenja radova.

Iz vesti se vidi da bi radovi morali da budu okončani u novembru i da je izvođaču već data opomena pred raskid ugovora. Naslućuje se strepnja ministarke da rokovi neće biti poštovani. Iz pominjanja dobre saradnje sa kineskim partnerima i pozivanje na moguću reakciju ambasadora te velike zemlje, naslućuje se i da se državni organi Srbije ustežu da do kraja „zategnu situaciju“, odnosno, da pokušavaju da kroz posredan politički pritisak utiču na izvođača da uradi ono za šta je plaćen ili će biti plaćen.

Međutim, sa stanovišta primene Zakona o javnim nabavkama i drugih propisa bitne su i neke informacije koje ovom prilikom nisu saopštene. Prva je koliko dobro funkcioniše redovan nadzor projekta koji se vrši za potrebe državnih organa ili javnih preduzeća iz Srbije kao naručioca?

Naime, vanredna poseta ministarke na gradilištu nosi medijsku i političku težinu, ali bi posao stručnog nadzora trebalo da se obavlja redovno i da pokaže ukoliko ima znatnih odstupanja od ugovorenih obaveza. Objavljivanje takvog izveštaja na sajtu Ministarstva bi značajno potkrepilo ministarkine ocene. Što je još važnije, tako bi javnost imala jasniju predstavu o tome koliko je kršenje ugovora ozbiljno u ovom trenutku, ako ga ima.

Druga stvar koja je značajna sa stanovišta javnosti u Srbiji jesu mogućnosti koje stoje na raspolaganju u slučaju raskida ugovora – koliko će novca biti naplaćeno na ime izdatih garancija, kada bi mogao da se pokrene postupak za izbor novog izvođača, kakvim bi se cenama tu mogli nadati, u kojem roku bi posao mogao da bude završen ...

Svi ti podaci će biti potrebni da bi se na kraju sagledalo da li trebalo postupiti oštrije prema nesavesnom izvođaču i da li bi u budućim nabavkama radova trebalo promeniti nešto kod definisanja uslova, kriterijuma za izbor i sredstava finansijskog obezbeđenja.

Pitanja bez odgovora

19. avgust 2017.

Nemanja Nenadić, predstavnik Transparentnosti Srbija je na sednici EU Konventa za poglavlje 23 na kojem se govorilo o drugom kvartalnom izveštaju o sprovođenju Akcionog plana u 2017. godini, izrazio zadovoljstvo što izveštaj više ne sadrži opaske o tome da Vladin Savet za praćenje primene Akcionog plana nije bio u mogućnosti da pribavi podatke od drugih državnih organa, uključujući i ministarstva, što se dešavalo u ranijim izveštajnim periodima. Takođe su otklonjene neke očigledno netačne ocene o ispunjavanju planiranih aktivnosti.

Ukazao je istovremeno na potencijalni problem sadašnjeg načina izveštavanja u kojem se uglavnom prenose dopisi obveznika primene mera i aktivnosti, i pri tom se hronološki ređaju. To je odlično kao arhivski materijal, ali bi bilo dobro kada bi pored toga postojalo nešto što bi se moglo smatrati argumentovanim stavom Vlade, odnosno Vladinog radnog tela o tome koliko je Akcioni plan uspešno primenjen i na čemu se takav stav zasniva.

Postavio je i niz konkretnih pitanja u vezi sa izveštajem.

U vezi sa aktivnošću 2.1.1.1, istakao je da bi u izveštaju trebalo da nađe mesto i pitanje daljeg funkcionisanja Koordinacionog tela za praćenje primene antikorupcijske strategije, koje bi, prema AP za poglavlje 23 trebalo da dobije i dodatne nadležnosti i da preuzme praćenje tog akcionog plana. Problema ima više – ovo telo i njegovi poslovi su od samog početka pogrešno ustrojani, pred Ustavnim sudom se nalazi inicijativa za ispitivanje Vladine odluke na osnovu koje je formirano, u praksi nije donelo rezultate (nije obezbedio primenu i koordinaciju antikorupcijskih mera), i veoma se retko sastajalo. Najzad, u međuvremenu je došlo do izbora nekadašnjeg predsednika Vlade na mesto predsednika Republike, a nije poznato da li je premijerka preuzela poslove koordinatora. **Na ovo pitanje nije bilo odgovora.**

Drugo javno postavljeno pitanje odnosilo se na dalji postupak u izradi konačne verzije Zakona o Agenciji za borbu protiv korupcije. Predstavnici Vlade su ponovili već izneti stav predstavnika Ministarstva pravde da bi trebalo sačekati izbor novog rukovodstva Agencije za borbu protiv korupcije pre nego što zakon bude upućen u dalju proceduru, ali niko od prisutnih **nije znao odgovor na pitanje** hoće li se nakon tih

konsultacija dva organa ponovo sastajati čitava radna grupa i hoće li biti nove javne rasprave o rešenjima koja tu budu dogovorena.

Posebno zanimljivo bilo je pitanje u vezi sa aktivnostima 2.2.4.1. u vezi sa mogućnošću uvođenja krivičnog dela nezakonitog bogaćenja u pravni sistem Srbije, što je bilo predviđeno antikorupcijskom strategijom iz 2013, a kasnijim aktima znatno relativizovano. Sada je aktuelno pitanje izrade analize koja je trebalo da bude pripremljena još do kraja 2016. godine. Pitanje (ne)uvođenja ovog krivičnog dela, koje je planirano strateškim aktima je posebno zanimljivo u kontekstu stalnog pominjanja Zakon o ispitivanju porekla imovine, koji je uvršten u program Vlade iz 2016. i 2017, a da pri tom nije našao mesto ni u jednom strateškom aktu. Prema najavama, reč je o zakonu koji bi imao potencijalne antikorupcijske efekte, kao takav se često predstavlja i to od strane vrhova vlasti, a nasuprot logici, njegovo donošenje nije predviđeno strategijama i akcionim planovima niti bilo kojim planskim dokumentom stavljeno u vezu sa drugim propisim Predstavnici Vlade (Tanja Mišćević i Čedomir Backović) su u vezi sa ovim primetili da **nije nužno da svaki zakon koji se donosi nađe svoje mesto u strateškim aktima** (Mišćević), odnosno da je „nezakonito

bogaćenje“ institut koji **po mnogim mišljenjima** nije u skladu sa našim pravnim sistemom i da radna grupa koja se bavi analizom radi.

U vezi sa kašnjenjima u realizaciji aktivnosti, g. Backović je veliki deo pripisao kašnjenju sa dodeljivanjem IPA 2014 projekta EU, u okviru kojeg će biti angažovani konsultanti koji će pomagat izradu pojedinih dokumenata. Iako ova ocena jeste tačna kad je reč o nekim aktivnostima, ona **ne može da se primeni na sve aspekte** borbe protiv korupcije.

U delu koji se odnosi na moguće izmene Ustava u delu koji se odnosi na pravosuđe, i pristup koji treba da zauzmu organizacije civilnog društva, Nenadić je izneo stav da se aktuelna rasprava vodi bez jasnog uvida u vremenska ograničenja za sprovođenje budućih ustavnih reformi, bez jasnog stava Vlade o tome za kakve se reforme zalaže i bez jasnog pravnog okvira za vođenje bilo kakve rasprave, jer ne postoje pravila o organizovanju javne rasprave o izmeni Ustava.

Pored toga, iako je Vlada donela Akcioni plan za poglavlje 23, koji predviđa depolitizaciju Visokog saveta sudstva i Državnog veća tužilca (izlazak predstavnika Vlade i Skupštine iz ovih tela), a sve na osnovu mišljenja Venecijanske komisije, političke strukture **nisu ništa preduzele da se ova proklamovana namera ostvari**. Zbog toga bi trebalo tražiti da se volja za promenama demonstrira na jednostavan način i pre nego bude otvorena rasprava o konkretnim ustavnim rešenjima – tako što će se ministarka pravde i predsednik skupštinskog odbora za pravosuđe povući iz rada VSS i DVT. Bez takvog jasnog signala, ne može se smatrati da postoji ozbiljna namera da se reši problem zbog kojeg se i predviđa izmena Ustava. Civilno društvo treba takođe da insistira na tome da jasno budu saopštena pravila javne rasprave – da se zna hoće li se primeniti u najmanju ruku ona pravila koja važe za donošenje zakona (iz poslovnika Vlade) i hoće li biti odgovoreno na svaku sugestiju koja je obrazložena.

Antikorupcijsko savetovalište ALAC

Prenosimo dva slučaja iz prakse našeg Antikorupcijskog savetovališta:

Nepostupanje inspekcije

Savetovalište je dobilo prijavu zbog navodnog nepostupanja nadležne inspekcije u prijavama protiv zanatske radnje koja obavlja svoju delatnost (prema navodima podnosioca) nezakonito. Ono što se apostrofira kao najveći problem jeste buka koja se pravi, usled koje stanari u toj i okolnim zgradama. Podnosilac kaže da se pisanim i usmenim prijavama nekoliko puta obraćao nadležnoj inspekciji, te da je svaki put dobijao obećanja i potvrde da će se postupati u najkraćem roku. Postupanja jeste bilo, ali prema prijavi, sumnja se da je lice koje je obavljalo delatnost upozoravano svaki put kad je inspekcija izlazila po prijavi. Na taj način, inspekcija nije mogla da utvrđuje realno stanje u ovom slučaju. Sumnja se direktno na inspektore u odeljenju i njihove kolege. U pitanju je prilično neobičan slučaj, za koji će biti neophodno dosta informacija u vezi sa konkretnim postupanjem nadležnih inspektora.

Odobrenje za dostavljanje informacija

Stigla nam je zanimljiva prijava od strane direktora jednog građanskog udruženja koje je uputilo zahtev po pristupu informacijama lokalnoj samoupravi u mestu u kojem su registrovani i obavljaju svoju delatnost. Dobili su usmeni odgovor da će postupiti, ali da su pitanja najpre prosleđena predsedniku opštine, te da se čeka njegova potvrda o tome koje sve informacije i dokumenta mogu da se dostave u odgovoru. Drugim rečima - čeka se odobrenje predsednika opštine. U ovoj situaciji uočavamo problem koji se često javlja, diskreciono i prilično nezakonito „odlučivanje” o tome koje već javni podaci mogu da se dostave a koji ne (s obzirom na to da smo utvrdili da su sve zahtevane informacije potpuno javne). Na osnovu puno primera, a i prema sopstvenim priznanjima službenika, određeni podaci se ne dostavljaju niti o koju cenu, a još češće određenim licima. Građanima uglavnom preostaju upornost i strpljenje kao glavno oružje, i naravno obavezno upućena žalba Povereniku za informacije.

Mediji

Tužilaštvo mora da dostavi informacije o postupku protiv Siniše Malog

agencije, 23. avgust 2017.

Poverenik za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti je naložio je Višem javnom tužilaštvu da novinarki portala "Pištaljka" dostavi informacije u vezi sa predmetom koji se vodi u Tužilaštvu protiv gradonačelnika Beograda Siniše Malog.

Kako se navodi u saopštenju Poverenika, iz ovih informacija može se saznati koji je broj navedenog predmeta, zbog kojih krivičnih dela se vodi i u kojoj fazi se nalazi, koje radnje je Tužilaštvo preduzelo u tom predmetu, kao i da li je Siniša Mali saslušan i kada.

Takođe, tražene informacije su kako navodi Poverenik i šta je Tužilaštvo preduzelo povodom Izveštaja Agencije za borbu protiv korupcije iz avgusta 2016. godine, kao i kada je Tužilaštvo dobilo izveštaj Uprave za sprečavanje pranja novca o kontroli finansijskih aktivnosti Siniše Malog koju je Uprava vršila po prijavi Hypo Alpe-Adria banke iz 2009. godine, i šta je preduzelo povodom istog.

Poverenik podseća da je Više javno tužilaštvo prethodno odbilo zahtev tražioca informacije uz obrazloženje da je reč o predmetu koji je formiran na osnovu izveštaja Agencije za borbu protiv korupcije koji se vodi pod oznakom "strogo poverljivo", pa je tražilac informacija podneo žalbu.

U toku postupka Tužilaštvo nije pružilo nikakav dokaz, nikakvu konkretnu informaciju u prilog tome da je klasifikovanje kao "strogo poverljivo" izvršeno na način koji bi bar formalno bio u skladu sa Zakonom o tajnosti podataka, dodaje Šabić.

U saopštenju se dodaje i da je čak Tužilaštvo pružilo dokaze o tome da je klasifikovanje informacija kao "strogo poverljivih" ono bi i dalje bilo dužno da dokaže da bi odavanjem traženih informacija mogle nastupiti teške pravne ili druge posledice po interese zaštićene zakonom.

"Tvrdnja da bi po interese Republike Srbije, zbog saopštavanja javnosti informacija o broju predmeta ili o tome da li je Tužilaštvo nešto preduzimalo povodom sumnji u zakonitost sticanja imovine ili izvršenja krivičnog dela od strane bilo kog funkcionera, mogla nastupiti bilo kakva, a pogotovo "teška šteta", sasvim očigledno je u sukobu ne samo s pravnom, nego i elementarnom logikom" zaključuje se u saopštenju Poverenika.

